

[Haber Link](#)

Fahrelnissa Zeid ile 'Fırtınaya Doğru'

Fahrelnissa Zeid ile 'Fırtınaya Doğru'

Fahrelnissa Zeid, Alyoşa, 1973

Bozlu Art Project Mongeri Binası, 20. yüzyılın en önemli kadın sanatçılarından biri olarak kabul edilen Fahrelnissa Zeid'in, yaşamı ve sanatı hakkında yazılmış kapsamlı yayınlardan biri olan Fahrelnissa Zeid: Fırtınaya Doğru isimli kitap dolayısıyla hazırlanan sergiye ev sahipliği yapıyor.

Serginin küratörü Oğuz Erten ile Fahrelnissa Zeid'i, Bozlu Art Project Mongeri Binası'nda ziyarete açılan sergiyi ve Zeid hakkında bugüne kadar yazılmış en kapsamlı kitap olmasıyla dikkat çeken Fahrelnissa Zeid: Fırtınaya Doğru kitabını konuştuk.

20.yüzyılın en önemli kadın sanatçılarından biri olarak kabul edilen Fahrelnissa Zeid'in eserlerinden oluşan sergi Bozlu Art Project Mongeri Binası'nda ziyarete açıldı. Sergiyi bir de sizden dinlemek isteriz, neler bekliyor bizleri?

Sergi, Türk görsel sanatlarının en önemli kadın sanatçılarından biri olan Fahrelnissa Zeid'in neredeyse tüm dönemlerine kısa bir bakış atmamızı sağlayan, en etkili işlerinden oluşturulmuş bir seçki niteliğinde. Resimlere eşlik eden, sanatçının dünyanın önemli galerilerinde açmış olduğu sergilerin afişlerinden oluşturulmuş bir duvar da izleyenleri bekliyor. Ayrıca sanatçının atölyesinde çekilmiş pek çok orijinal fotoğraf izleyenleri Zeid'in dünyasında kısa bir gezi yaptırıyor. 1975 tarihinde Paris'teki atölyesini kapatıp Amman'a taşınmadan önce Olivier Lorquen tarafından çekilen ve dönemin Paris'inde yaşayan önemli galerici ve sanat eleştirmenlerinin görüşlerinin yer aldığı, sanatçıyı tanımak için oldukça önemli belgesel de sergi mekânında bulunuyor.

Bu sergiye ve 'Fahrelnissa Zeid: Fırtınaya Doğru' isimli kitabına dair sizi en çok heyecanlandıran şey nedir?

Sergiler çok görkemlidir, ama kısa sürelidir, anlık etki verir; ancak kitaplar ölümsüzdür ve bizden sonra da yaşamlarına devam ederler. Öncelikle böyle bir kitap yaptığımız için çok mutluyum. Dört yıllık uzun bir sürecin sonucunda çıktı ve oldukça tatmin edici oldu. Kitap ve sergi dolayısıyla bildiğimiz bir sanatçının hayatına ve eserlerine daha detaylı bakmaya başladık. Ancak Zeid hakkında ne kadar araştırılma yapılırsa o kadar ilginç bilgiler elde edildiğini öğrenmeye başladım. Hayatı dolu dolu yaşamış ve sanat onun için bir yaşam biçimine dönüşmüş, adeta hayatını sanata dönüştürmüş bir karakter olduğunu hem sergiden hem de kitaptan görebilecek izleyici ve okurlar.

20.yüzyılın en önemli kadın sanatçılarından biri olarak kabul edilen Fahrelnissa Zeid'i bir de sizden dinlemek isteriz.

Aslında kitabın ve serginin ismi olan Fırtınaya Doğru tüm anlatmak istediğimizi ele veriyor. Çocukluğundan itibaren ne yapmak istediğini bilen, bir zorlukla karşılaştığında vazgeçmek yerine onun üzerine giden bir

zor olduğunu gazete ve televizyonlarda izlerken o Osmanlı'nın son dönemlerinde Büyükkada'daki evlerinden vapur ve tramvay (o zamanki vesait imkânlarını da düşünerek) ile birkaç vesait ile Sultanahmet'teki ilk kız sanat okulunun ilk öğrencilerinden biri olmuş bir karakter. O, İstanbul'da sanat galerisi olmadığı dönemde evini bir galeriye dönüştürüp sergi açmış biri; II. Dünya Savaşı sonrası yıkıntılar içindeki Londra'da sergi açmış bir Türk 'kadın' sanatçı. Resimleri, kariyeri çok önemli ama bence en büyük mirası koşullar ne olursa olsun, yapmak istediğinden hiçbir şeyin vazgeçiremediği bir karakter oluşu onu en önemli sanatçılar listesine almamıza yetiyor ve kendi dünyamıza eleştirel bir bakış atmamızı da sağlıyor. Tüm bu çıkarımlar 2017 yılında dünyanın en önemli müzelerinden biri olan Tate Modern'in Zeid hakkında büyük bir retrospektif düzenlenmesini de sağladı.

Fahrelnissa Zeid/ Otoportre-1930lar

Pandemi hayatımızın pek çok alanını etkilediği gibi kültür sanat dünyasını da etkiledi. Bu süreçte sergiye hazırlanırken neler yaşadınız, süreç sizin için nasıl ilerledi?

Tabii, pandemi döneminde bir şeyler yapmak normal zamanlardan birkaç kat daha fazla efor sarf etmemizi sağlıyor. Neredeyse iki yıldan bu yana hayatımızda olan pandemi ile en büyük savaşın belki de yaptığımız işi ve yaşamımızı çok daha iyi ve keyifli yapmak olduğunu anladık. Bu bakış açısı bizi olumsuz değil, olumlu yönde etkiledi ve pandeminin psikolojik yaptırımlarından böylece uzak kalabildik.

Sergide 30'a yakın koleksiyonerin 40'a yakın eserinin yer alacağını biliyoruz. Sanatseverleri ne bekliyor bu sergide?

Hem kitap hem de sergi için şu sorulabilir; daha önce birçok sergisi ve kitabı yapılmış bir sanatçıdan bahsediyoruz, 'Yeni ne söylenebilir?' Bu soru aklımızı en çok kurcalayan soruydu. Fakat söylediğim gibi Zeid öyle derinlikli bir karakter ki süreç içinde kendini adeta bize açtı ve biz onun sadece eser üreten bir sanatçı olmaktan çok insani yanlarını da görünür kılmaya başladığımızı hissetmeye başladık. Yüceltildiği noktadan önce bir insan konumuna geldi ve sonrasında nasıl tuğla tuğla üstüne koyarak sanatını ve yaşamını inşa ettiğini gördük. Sonuç; hiçbir şey tesadüf değil? Her bir yaptığı çalışma, hayatından, yaşamından, hissettiklerinden parçalar taşıyor. İzleyenleri sergiye gelmeden önce kitabı okumaya davet ediyorum. Eğer sergi önce kitap okunarak gezilirse doyumsuz keyif alınacaktır. Bu mutluluğu bizler yaşadık.

F: Bozlu Art Project

Yazarlığını Yahsi Baraz'ın, editörlüğünü ise sanat tarihçisi Dr. Özlem Inay Erten ile birlikte üstlendiğiniz, Fahrelnissa Zeid: Fırtınaya Doğru isimli kitap, Zeid ailesinin katkılarıyla kaleme alındı. Zeid hakkında bugüne kadar yazılmış en kapsamlı kitap olduğunu biliyoruz. Kitabı ve hazırlık sürecini merak ediyoruz?

Kitap aslında Türkiye'nin ilk galericilerinden Yahşi Baraz'ın 30 yıllık hayali. Zeid ile tanışıklığı, ailenin üyeleri ile dostlukları ve onun hakkında yaptığı sergiler yıllar sonra Baraz'ın bu kitabı hayal etmesini sağlayan etmenler. Dört yıl önce bu hayalini bize açtığında, aslında Zeid'in dünyasına giden kapıları da bize açmış oldu. Yüzlerce koleksiyoner ile iletişime geçip sahip oldukları Zeid resimleri teker teker soruldu. İmkânlar elverdiği

ölçüde her bir eve gidilip fotoğrafları çekildi ve kitapta yer vermeye çalışıldı. Zorlu ama keyifli bir süreci vardı. Her bir resim bulunduğu hazine bulmuş gibi sevinir olmuştuk.

Zeid'in soyut çalışmalarından portrelerine kadar, sanat yaşamındaki kırılmaları ve hayatındaki önemli yol ayrımlarının sanatına yansımalarını ortaya koymayı amaçlayan, özel koleksiyonlardan derlenen eserlerine yer veren sergi 30 Ekim'e kadar Bozlu Art Project Mongeri Binası'nda ziyaret edilebilecek.

ETİKETLER: FAHRELNİSSA ZEİD , BOZLU ART PROJECT